

Маслаҳатли ГАП

Зиёли хамма замонларда ҳам илғор дунёкараши билан бошқалардан ажралб турган ва ўз даврининг пешқадами бўлган. Ватан ва миллат келажаги учун қайғурган, керак бўлса, жонини ҳам аямаган. Туркистон жадидларининг тан олинган раҳнамоси Махмудхўжа Беҳбудий ҳаётга бунга яққол мисол бўла олади. У тарихимизнинг фоят оғир ва мурракаб бир даврида авлодларни эрк ва озодлик руҳида тарбиялаш, уларни маърифат ва тараққиётга бошлаш йўлида тинимсиз қайғурди ва кураши. Шундай масадни шиор килиб олган фидойиларга раҳбарлик қилди.

«Ойна» журнали маърифат ва маданият ривожида катта ўрин эгаллади. Ўнда чот этилган мақолаларнинг аксариёти миллат ва унинг ҳақиқути, тарихи, тил-адабиёти ҳақида эди. Айниқса, тил масаласи доимо мухаррирнинг диккат марказида турарди. Беҳбудийнинг фикрича, миллат тараққиёти учун бир неча тил билиш шарт ҳисобланарди. Шунинг учун у журналинг 1913 йил 13 августида чиқкан биринчи — нишона сонидеб. «Икки эмас, тўрт тил билиш лозим» номли мақоласини эълон қилган.

Маърифатларар шоир, давлат ва жамоат арбоби Абдулла Авлонининг назиди: «Ҳар бир миллатнинг дунёда борлигини кўрсадурон ойнана ҳаётти тил ва адабиётидир. Миллий тилин йўқотмак миллатнинг руҳини йўқотмайдур».

Мен буларни бугун нега эсламодаман?

Гап шундаки, газетамизда ўтган йилининг 21 октябринда Узбекистон халқ шоир Эркин Воҳидовнинг «Она тилим» мақоласи чоп этилди. Маколада Узбекистон Республикасининг «Давлат тили ҳақида»ги Конуни кабул килингандан кейинги йиллар ичада амалга оширилган, ибратли тадбирлар, иотуклар муввафқиятлар билан бирга Конун ва уни амалга ошириш борасидаги бা�ъзи муам-

Фарзандлик бурчини англайпмизми?..

молар хусусида тўхтаб ўтилган.

Маколада муаллиф нафакат шоир ва Олий Мажлис депутати, балки ёрт, ватан, маданиятимиз из маънавиятимизнинг ҳақиқиён жонкуяри сифатида фикр юритган. Ўзбек тилини янада юқалтириш ва нуғузини кўтариш ҳар биримизнинг сабий-ҳаракатимизга боғлиқ эканлигини тъкидлаган. Макола чол этилган кунлари, ким билан учрашимайлик, ҳамма «Айни кўнгилдаги гаплар айтилибди», «Бу муаммалар ўз ечимини топиши керак» деган фикр айтиради. Шунинг учун ҳам энг биринчи навбатда республикамиздаги кўзга кўринган ийрик тишишнон олимлар бу хадда ўз нуткази низарларни билдириш, маколада кўтарилишларни сўрадик.

Ўзбек тили ва адабиётининг зуко билимдидони Уммат Тўйчиевнинг номи ҳаммамизга яхши таниш. Олимнинг долзарబ мавзудаги катор чиқишларни газетонлар яхши кутиб олишган. Газетамизда ўзлон килинган мавзумаларни маколаларга муносабат билдиримасдан колмайди: ё ўзи келади, ё кўнгирор киласди. Буни карангки, ўша кунлари домланинг ўзлари кўнгирор киласди. Салом-аликдан сунг биз у кишига тилимизнинг кечаги куни ва бугунхи ҳақида макола ёзиб беришини таклиф килдик.

«Энди Эркин Воҳидов

макола ёзи, бўлди да. Тарбибот шартми?» деди у. Ўй, биз тарбиғ кишини сўрмагандик. Аксинча унда кўтарилишнан масалаларни биргаликда ҳал энг бўйича фикр билдиришин интинос қилгандик.

Адабиётимизнинг кўзга кўринган забардаст ва килларидан бирни, оқсокол адабиётимиз билан сух-

ни ҳаётга татбиқ этиш юзасидан ўзларининг киммати фикр-мулоҳаза

хаммада тақлифларни билдиришларни сўрадик.

Ўзбек тили ва адабиётининг зуко билимдидони Уммат Тўйчиевнинг номи ҳаммамизга яхши таниш. Олимнинг долзарబ мавзудаги катор чиқишларни газетонлар яхши кутиб олишган. Газетамизда ўзлон килинган мавзумаларни маколаларга муносабат билдиримасдан колмайди: ё ўзи келади, ё кўнгирор киласди. Буни карангки, ўша кунлари домланинг ўзлари кўнгирор киласди. Салом-аликдан сунг биз у кишига тилимизнинг кечаги куни ва бугунхи ҳақида макола ёзиб беришини таклиф килдик.

«Халқ сўзи» газетаси

бош мухаррири

А. Усмоновга

Сизнинг 2003 йил 3

декабрдаги 330-сонли

хатингизга куйидаги

ларни мавзум килимас.

Вазирлика иш юри

тиш Ўзбекистон Рес

публикаси «Давлат

тили ҳақида»ги конуцда

белгиланган тартибда

ассос ўзбек тилида

билимни көпчидан

